

W ŚWIAT
Z KLASĄ

Język polski

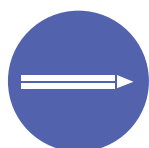
EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH JĘZYKA POLSKIEGO
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

06

SCENARIUSZ

Jak „rozprawić się” z wyzwaniami współczesnego świata? Rozprawka – ćwiczenia redakcyjne

JOANNA
KOSTRZEWA

KLASY VII–VIII

2 x 45 MINUT

Uczniowie i uczennice podczas lekcji dowiedzą się, co to jest rozprawka, jak jest zbudowana, jakiego słownictwa używać w tej formie wypowiedzi pisemnej, aby uzasadnić swoje stanowisko. Analizując informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ, młodzież dyskutuje o wyzwaniach współczesnego świata.

Pytanie kluczowe

Jakie są globalne
wyzwania
współczesnego
świata?

Cele zajęć:

- dowiesz się, jak napisać rozprawkę, by uzasadnić swoje stanowisko
- wyjaśnisz, czym są Cele Zrównoważonego Rozwoju oraz w jaki sposób możesz przyczynić się do stabilnego i trwałego rozwoju świata

Związek z podstawą programową:

III: 2.1

Zagadnienia:

zmiana klimatu, równość płci,
zrównoważony rozwój, ubóstwo,
edukacja, zdrowie

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

wszystkie, w szczególności:

- 1 Koniec z ubóstwem
- 3 Dobre zdrowie i jakość życia
- 4 Dobra jakość edukacji
- 5 Równość płci
- 13 Działania w dziedzinie klimatu

Metody:

miniwykład, odwrócona lekcja,
praca plastyczna, praca z filmem

Formy pracy:

praca w parach,
praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

17 ikon Celów Zrównoważonego Rozwoju, informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju przygotowane przez młodzież w ramach zadania domowego, film *Cele Zrównoważonego Rozwoju*, UNICEF Polska (1:00), duże arkusze papieru (1 na parę osób), markery (dla każdego ucznia), komputer, rzutnik, dostęp do Internetu, załączniki

Wprowadzenie

5 minut

Po przedstawieniu uczniom i uczennicom celów lekcji i sprawdzeniu, jak je zrozumieli, poproś, aby w parach spróbowali się zastanowić nad odpowiedzią na pytanie kluczowe. Poproś młodzież, aby podzieliła się swoimi przemyśleniami z resztą klasy.

5 minut

Praca właściwa

Zapytaj, do czego służy rozprawka, kiedy wykorzystuje się tę formę, dlaczego warto wiedzieć, jak ją tworzyć. W trakcie dyskusji z młodzieżą wspomnij, że prace naukowe (które być może będą tworzyć w przyszłości jako studenci czy naukowcy) mają formę rozprawki, rozprawy. Umiejętność jasnego i logicznego argumentowania może być również przydatna w codziennych dyskusjach w szkole i w domu. Wyjaśnij, co to jest rozprawka.

8 minut

Przedstaw klasie budowę rozprawki, jej poszczególne części wraz z charakterystycznym dla nich słownictwem.

10 minut

Zaproś uczniów i uczennice do wykonania zadania. Otrzymają oni przykładową rozprawkę pociętą na części (załącznik nr 1). Młodzież ma za zadanie ułożyć poszczególne części rozprawki w odpowiedniej kolejności, pracując w czteroosobowych grupach. Monitoruj pracę grup, wyjaśniaj ewentualne niejasności. Po wykonaniu zadania uczniowie i uczennice przedstawiają efekty swojej pracy, omawiając elementy rozprawki: wyjaśniają, jak brzmi teza, jakie autor przedstawił argumenty na jej potwierdzenie, jakiego słownictwa użył.

5 minut

Zadaj młodzieży pytanie, o czym warto „rozprawiać”, o czym chciałaby pisać, jakie tematy podejmować w rozprawkach. Pozwól na swobodną dyskusję, aby wybrzmiało, że formę rozprawki wykorzystujemy, gdy poruszamy kwestie związane z dokonywaniem wyborów, ich uzasadnieniem.

2 minuty

Wyjaśnij klasie, że na kolejnej lekcji będzie dyskutować o Celach Zrównoważonego Rozwoju, które są drogowskazem wyznaczającym wyzwania współczesnego świata i sposoby radzenia sobie z nimi.

Sprawiedliwy, zrównoważony i pokojowy świat dla każdego jest nie tylko idealną wizją przyszłości, ale także zobowiązaniem podjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 2015 roku i doprecyzowanym poprzez 17 celów zwanych Celami Zrównoważonego Rozwoju, które zostały zawarte w dokumencie „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”. Jest to wezwanie do działania dla nas wszystkich – obywateli i obywaterek, ale także rządów, sektora prywatnego i instytucji międzynarodowych. Aby osiągnąć wszystkie Cele i przypisane im 169 szczegółowych zadań określonych w Agendzie 2030, wszystkie sektory muszą ściśle ze sobą współpracować i szukać wspólnych rozwiązań dla globalnych wyzwań.

Źródło: Edukacja globalna na zajęciach przedmiotowych w szkole podstawowej, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018: <https://globalna.ceo.org.pl/edukacja-globalna-na-zajeciach-przedmiotowych-w-szkole-podstawowej>.

5 minut

Rozłóż wydrukowane ikony każdego z Celów (można je pobrać ze strony <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>). Poproś młodzież, aby przyjrzała się wszystkim siedemnastu ikonom i aby każda osoba wybrała jeden Cel, który ją zainteresował, z zastrzeżeniem, że przy jednym Celu mogą zatrzymać się maksymalnie dwie osoby (pojedynczym osobom zaproponuj, aby połączyły się w pary i zdecydowały wspólnie, które z „wolnych” zagadnień najbardziej je interesuje). Wyjaśnij, jak będą wyglądać następne zajęcia oparte na metodzie odwróconej lekcji: poleć uczniom i uczennicom, by w domu zaznajomili się z dostępnymi online materiałami dydaktycznymi na temat wybranego przez nich Celu Zrównoważonego Rozwoju, a podczas kolejnego spotkania wiedza, którą zdobędą podczas samodzielnej analizy materiału, będzie utrwalana najpierw podczas pracy nad plakatem, następnie podczas pisania rozprawki.

Wyjaśnij, że przygotowując się do kolejnej lekcji, mogą skorzystać z polecanych poniżej stron internetowych. Łatwy dostęp do tych stron uzyskają, korzystając z linka <https://globalna.ceo.org.pl/analiza-czr> lub odczytując specjalnie przygotowany kod QR.

Centrum Edukacji Obywatelskiej:
<https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>

Platforma społeczna ONZ, Cele Zrównoważonego Rozwoju:
<http://www.un.org.pl>

UN Global Compact:
<http://ungc.org.pl/sdg/sustainable-developoment-goals>
<https://kampania17celow.pl>

Polska Pomoc Rozwojowa:
<https://www.polskapomoc.gov.pl/Agenda,Zrownowazonego,Rozwoju,2030,2370.html>
https://www.polskapomoc.gov.pl/download/files/Dokumenty_i_Publikacje/Agenda2030PL_pl.pdf

Centrum UNEP/GRID-Warszawa:
<https://www.gridw.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>

Realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce. Raport 2018:
https://www.mpit.gov.pl/media/54729/Raport_VNR_wer_do_uzgodnien_2018033.pdf

Podsumowanie

5 minut

Poproś o dokonanie refleksji po lekcji za pomocą techniki niedokończonych zdań:

*Podczas dzisiejszej lekcji dowiedziałam się, dowiedziałem się, że...
Umiem...
Rozumiem...*

*Muszę jeszcze powtórzyć...
Powinnam, powinienem utrwalić...*

*Nie rozumiem...
Mam trudności z...*

Odpowiedzi pozwolą na zweryfikowanie, co uczniowie i uczennice zapamiętali na temat rozprawki.

Praca domowa

Poproś uczniów i uczennice o analizę materiałów dostępnych na podanych stronach internetowych pod kątem zagadnień: na czym polega wybrany przez nich do opracowania Cel Zrównoważonego Rozwoju, dlaczego istnieje potrzeba realizacji Celu oraz jakie wyzwania są z nim związane.

LEKCJA 02

Przygotuj wcześniej salę lekcyjną: ustaw stoliki tak, by młodzież mogła pracować nad stworzeniem plakatów na temat wybranych przez nią Celów Zrównoważonego Rozwoju. Uczniowie i uczennice siadają w parach, które zostały ustalone na poprzedniej lekcji.

5 minut

Wprowadzenie

Zapytaj, o czym należy pamiętać podczas pisania rozprawki. Pomysły klasy zapisuj na tablicy – w ten sposób powstanie przydatny zbiór zasad, pozwoli to również uporządkować wiedzę z poprzedniej lekcji. Rozdaj wszystkim stałe kryteria sukcesu w pisaniu rozprawki do wklejenia do zeszytu (załącznik nr 2). Jeśli to, co zostało zapisane na tablicy, różni się od treści załącznika, możesz poprosić młodzież o uzupełnienie.

Praca właściwa

15 minut

Wyjaśnij, że kryteria do rozprawki przydadzą się przy pisaniu tekstu argumentacyjnego na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, które młodzież zna tylko w części – jeden cel na parę. Powiedz, że pierwszym zadaniem będzie przygotowanie plakatu na temat wybranego Celu, który umożliwi: a) nazwanie Celu; b) wyjaśnienie jego znaczenia; c) scharakteryzowanie wyzwań, jakie się z nim łączą. Powiedz, że podsumowaniem zadania będzie omówienie plakatów na forum, aby wszystkie osoby z klasy mogły poznać jak najwięcej Celów Zrównoważonego Rozwoju. Uczniowie i uczennice przystępują do pracy nad plakatami.

20 minut

Przypomnij pytanie kluczowe, a następnie poproś klasę o przedstawienie efektów pracy. Młodzież omawia plakaty zgodnie z wcześniej otrzymaną instrukcją. Udziel bieżącej informacji zwrotnej na temat wyników pracy.

Podsumowanie

5 minut

Podsumowując zajęcia, zaproponuj obejrzenie krótkiego filmu (1:00) opublikowanego przez UNICEF Polska *Cele Zrównoważonego Rozwoju* (<http://bit.ly/FilmUnicef>). Poproś, aby chętni wypowiedzieli się na temat przesłania filmu: jak powinniśmy postępować, by wspólnie tworzyć lepszy świat? Zadaj pracę domową, którą będzie napisanie rozprawki.

Praca domowa

Zaproponuj młodzieży napisanie rozprawki na jeden z tematów:

1. „Bądź zmianą, którą pragniesz ujrzeć w świecie”, Mahatma Gandhi. Udowodnij w formie rozprawki, że na zrównoważony i trwały rozwój świata mają wpływ nasze czyny. Swoją argumentację oprzyj na dwóch–trzech wybranych przez siebie Celach Zrównoważonego Rozwoju, do których zrealizowania możesz się przyczynić każdego dnia.
2. Czy wszystkie Cele Zrównoważonego Rozwoju są jednakowo ważne? Uzasadnij własne stanowisko w formie rozprawki, opierając swój wywód na trzech argumentach.

Źródła:

- *Edukacja globalna na zajęciach przedmiotowych w szkole podstawowej*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018, <https://globalna.ceo.org.pl/edukacja-globalna-na-zajeciach-przedmiotowych-w-szkole-podstawowej>.
- Zestaw plansz do wydrukowania w formacie A4 zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018, <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.
- A. Pacewicz, T. Merta, *Kształcenie Obywatelskie w Szkole Samorządowej. Wersja podstawowa. Podręcznik i ćwiczenia dla uczniów gimnazjum, cz. 2*, Warszawa 2011.
- Platforma społeczna ONZ, *Cele Zrównoważonego Rozwoju*, <http://www.un.org.pl>.
- *Cele Zrównoważonego Rozwoju* (film), UNICEF Polska, <https://www.youtube.com/watch?v=A7-nY3-0vo8>.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Przykładowa rozprawka

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy: Kryteria sukcesu do rozprawki

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Przykładowa rozprawka

NOWY WSPANIAŁY ŚWIAT CZY POCZĄTEK KOŃCA?

Świat bardzo się skurczył w ostatnich latach. Ludzie i procesy na całym świecie stają się od siebie zależne, wpływają na siebie nawzajem, nie mogą bez siebie istnieć. Co prawda już w 1967 roku Martin Luter King powiedział: „Jesteśmy złapani w sieć wzajemności, z której nie można uciec, włożeni w jeden worek przeznaczenia. Cokolwiek dotyka kogoś bezpośrednio, wpływa na nas pośrednio”, ale jeszcze nigdy te słowa nie były tak aktualne, jak dzisiaj. Jak każdy z nas wpływa na świat? Jak świat wpływa na nas? Czy jest to dla nas szansą czy zagrożeniem? W swojej pracy spróbuję udowodnić, że nie do końca jest się z czego cieszyć.

Przed wszystkim rozwój technologii sprawił, że zwykli ludzie wiedzą o świecie coraz więcej, mogą się komunikować, będąc w różnych krajach i na różnych kontynentach, mogą też wspólnie działać. Ogrom informacji dostępnych w Internecie wprowadza jednak komunikacyjny chaos, coraz trudniej znaleźć rzetelne czy użyteczne informacje. Młody człowiek jest zagubiony, łatwiej nim manipulować. Świat stał się globalną wioską, ale nikt nie wyposażył ludzi w mapy pomagające się po niej poruszać.

Kolejna sprawa to uniformizacja kultury i społeczeństwa. Dzięki Internetowi, nowym technologiom i telewizji ludzie na całym świecie stają się niemal tacy sami – żyją na odległych kontynentach, ale noszą podobne ubrania, słuchają tej samej muzyki i oglądają te same filmy. Poszczególne narody tracą swoją odrębność i unikalną tożsamość. Jeżeli interesujemy się kulturą ludową, to najczęściej dalekich krajów. Nosimy arafatki i szarawary, zapominając o zakopiańskich chustach czy kierpcach. Jeszcze moi rodzice znali wyrażenia gwarowe, ja już nie umiem się nimi posłużyć.

Niezwykle istotną kwestią jest to, że za sprawą globalizacji z roku na rok wymieniamy między sobą coraz więcej towarów, informacji, więcej podróżujemy i współpracujemy. Nie wolno jednak nie dostrzegać negatywnych skutków tego zjawiska – łatwość przemieszczania się to także rosnąca skala zjawiska migracji, z którą bogatsze państwa sobie nie radzą. To łatwiejszy dostęp do broni palnej i narkotyków, a także łatwiejsze przemieszczanie się chorób zakaźnych.

Pragnę też zwrócić uwagę na to, że rozwój transportu, w tym szczególnie transportu samolotowego, negatywnie wpływa na zmiany klimatu. Wzrost emisji dwutlenku węgla przyczynia się do efektu cieplarnianego, którego skutki w pierwszej kolejności odczuwają mieszkańcy i mieszkanki krajów globalnego Południa.

Jako pozytywny bywa postrzegany fakt, że bogatsze kraje coraz więcej inwestują w krajach globalnego Południa, tworząc miejsca pracy i ograniczając bezrobocie. To prawda, jednak należy pamiętać, że nie robią tego bezinteresownie. Międzynarodowe korporacje w pogoni za zyskiem często nie przestrzegają praw pracowniczych, wykorzystują zatrudnione osoby (często są to dzieci), które pracują w nieludzkich warunkach, często za mniej niż dolara dziennie.

Podsumowując, problemy globalne dotyczą całej ludzkości, jej trwania i rozwoju. Znajdujemy się w sieci współzależności, z której nie uda się już nam wyplątać. Nowy wspaniały świat czy początek końca? – każdy z nas powinien sam znaleźć odpowiedź na to pytanie, bo nasza przyszłość zależy od mądrości każdego z nas.

Źródło: fragmenty tekstu Jędrzeja Witkowskiego pt. *Globalizacja – szanse i zagrożenia*, w: A. Pacewicz, T. Merta, *Kształcenie Obywatelskie w Szkole Samorządowej. Wersja podstawowa. Podręcznik i ćwiczenia dla uczniów gimnazjum*, cz. 2, Warszawa 2011.

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy: Kryteria sukcesu do rozprawki

Kryteria sukcesu do rozprawki

- Piszesz wstęp, w którym wprowadzasz czytelnika w omawiany temat.
 - Stawiasz tezę, w której przedstawiasz swoje stanowisko.
 - Piszesz rozwinięcie rozprawki, w którym przedstawiasz argumenty potwierdzające słuszność tezy, a do każdego argumentu podajesz przykład lub przykłady.
 - Piszesz zakończenie, w którym podsumowujesz pracę, potwierdzasz słuszność tezy lub hipotezy (albo ją obalasz), wyciągasz wnioski.
 - W całej rozprawce stosujesz uzasadnioną segmentację tekstu (akapity).
 - Korzystasz ze zróżnicowanego słownictwa argumentacyjnego.
 - Przestrzegasz zasad poprawności ortograficznej, interpunkcyjnej i językowej.
-

Kryteria sukcesu do rozprawki

- Piszesz wstęp, w którym wprowadzasz czytelnika w omawiany temat.
 - Stawiasz tezę, w której przedstawiasz swoje stanowisko.
 - Piszesz rozwinięcie rozprawki, w którym przedstawiasz argumenty potwierdzające słuszność tezy, a do każdego argumentu podajesz przykład lub przykłady.
 - Piszesz zakończenie, w którym podsumowujesz pracę, potwierdzasz słuszność tezy lub hipotezy (albo ją obalasz), wyciągasz wnioski.
 - W całej rozprawce stosujesz uzasadnioną segmentację tekstu (akapity).
 - Korzystasz ze zróżnicowanego słownictwa argumentacyjnego.
 - Przestrzegasz zasad poprawności ortograficznej, interpunkcyjnej i językowej.
-

Kryteria sukcesu do rozprawki

- Piszesz wstęp, w którym wprowadzasz czytelnika w omawiany temat.
 - Stawiasz tezę, w której przedstawiasz swoje stanowisko.
 - Piszesz rozwinięcie rozprawki, w którym przedstawiasz argumenty potwierdzające słuszność tezy, a do każdego argumentu podajesz przykład lub przykłady.
 - Piszesz zakończenie, w którym podsumowujesz pracę, potwierdzasz słuszność tezy lub hipotezy (albo ją obalasz), wyciągasz wnioski.
 - W całej rozprawce stosujesz uzasadnioną segmentację tekstu (akapity).
 - Korzystasz ze zróżnicowanego słownictwa argumentacyjnego.
 - Przestrzegasz zasad poprawności ortograficznej, interpunkcyjnej i językowej.
-

Kryteria sukcesu do rozprawki

- Piszesz wstęp, w którym wprowadzasz czytelnika w omawiany temat.
- Stawiasz tezę, w której przedstawiasz swoje stanowisko.
- Piszesz rozwinięcie rozprawki, w którym przedstawiasz argumenty potwierdzające słuszność tezy, a do każdego argumentu podajesz przykład lub przykłady.
- Piszesz zakończenie, w którym podsumowujesz pracę, potwierdzasz słuszność tezy lub hipotezy (albo ją obalasz), wyciągasz wnioski.
- W całej rozprawce stosujesz uzasadnioną segmentację tekstu (akapity).
- Korzystasz ze zróżnicowanego słownictwa argumentacyjnego.
- Przestrzegasz zasad poprawności ortograficznej, interpunkcyjnej i językowej.